Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0066

Avtorske pravice in generativna umetna inteligenca – priložnosti in izzivi

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2026 o avtorskih pravicah in generativni umetni inteligenci – priložnosti in izzivi (2025/2058(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 4, 16, 26, 114, 118 in 179,

– ob upoštevanju člena 17(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (Listina),

– ob upoštevanju 27. člena Splošne deklaracije človekovih pravic, ki jo je generalna skupščina Združenih narodov sprejela 10. decembra 1948 (Resolucija 217 A), v katerem sta potrjeni pravica do prostega sodelovanja v kulturnem življenju skupnosti, uživanja umetnosti ter udeležbe pri znanstvenem napredku in njegovih koristih ter pravica do varstva moralnih in premoženjskih koristi, ki izhajajo iz kateregakoli znanstvenega, književnega ali umetnega dela,

– ob upoštevanju Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del, kot je bila spremenjena 28. septembra 1979, in Rimske konvencije za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij z dne 26. oktobra 1961,

– ob upoštevanju Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPS) z dne 15. aprila 1994,

– ob upoštevanju Direktive 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov[1] (direktiva o bazah podatkov),

– ob upoštevanju Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske

[1] UL L 77, 27.3.1996, str. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

in sorodnih pravic v informacijski družbi[2] (direktiva InfoSoc),

– ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine[3],

– ob upoštevanju člena 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (ETS št. 009), ki zagotavlja pravico do mirnega uživanja svojega premoženja in ki ga je Evropsko sodišče za človekove pravice razlagalo tako, da zajema pravice intelektualne lastnine, med drugim v zadevi Anheuser-Busch Inc./Portugalska (11. januar 2007),

– ob upoštevanju Direktive 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov)[5],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem[6],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/1807 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o okviru za prosti pretok neosebnih podatkov v Evropski uniji[7],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES[8] (direktiva o avtorskih pravicah),

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in

---

2 UL L 167, 22.6.2001, str. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.
3 UL L 157, 30.4.2004, str. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.
4 UL L 111, 5.5.2009, str. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.
5 UL L 119, 4.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
6 UL L 157, 15.6.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.
7 UL L 303, 28.11.2018, str. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.
8 UL L 130, 17.5.2019, str. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.

Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja[9],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o spodbujanju pravičnosti in preglednosti za poslovne uporabnike spletnih posredniških storitev[10],

– ob upoštevanju bele knjige Evropske komisije z dne 19. februarja 2020 o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020)0065),

– ob upoštevanju Pogodbe Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici in revidiranih izvodov dokumenta o politiki intelektualne lastnine in umetni inteligenci (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV) z dne 29. maja 2020,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2020 o pravicah intelektualne lastnine pri razvoju tehnologije umetne inteligence[11],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o evropskem upravljanju podatkov in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podatkov)[12],

– ob upoštevanju skupne evropske deklaracije Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije z dne 23. januarja 2023 o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje[13],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/2854 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o harmoniziranih pravilih za pravičen dostop do podatkov in njihovo uporabo ter spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 in Direktive (EU) 2020/1828 (akt o podatkih)[14],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci)[15],

– ob upoštevanju poročila Maria Draghija z dne 9. septembra 2024 z

---

9 UL L 172, 26.6.2019, str. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.

10 UL L 186, 11.7.2019, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.

11 UL C 404, 6.10.2021, str. 129.

12 UL L 152, 3.6.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.

13 UL C 23, 23.1.2023, str. 1.

14 UL L, 2023/2854, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

15 UL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

naslovom „*The future of European competitiveness*“ (Prihodnost evropske konkurenčnosti),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. januarja 2025 z naslovom „Kompas za konkurenčnost za EU“ (COM(2025)0030),

– ob upoštevanju poročila Urada Evropske unije za intelektualno lastnino z dne 12. maja 2025 z naslovom „*The Development of Generative Artificial Intelligence from a Copyright Perspective*“ (Razvoj generativne umetne inteligence z vidika avtorskih pravic),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 16. junija 2025 z naslovom „Stanje digitalnega desetletja za leto 2025: nadaljnja izgradnja suverenosti in digitalne prihodnosti EU“ (COM(2025)0290),

– ob upoštevanju kodeksa ravnanja za umetno inteligenco za splošne namene in zlasti poglavja o avtorskih pravicah, ki ga je Komisija objavila 10. julija 2025, velja pa od 2. avgusta 2025,

– ob upoštevanju obrazložitve in predloge za javni povzetek o učenju umetne inteligence za splošne namene, ki ga je Komisija objavila 24. julija 2025, velja pa od 2. avgusta 2025,

– ob upoštevanju študije z naslovom „*Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation*“ (Generativna umetna inteligenca – učenje, ustvarjanje, regulacija), ki jo je na zahtevo Odbora za pravne zadeve naročil tematski sektor Evropskega parlamenta za pravosodje, državljanske svoboščine in institucionalne zadeve[16],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravne zadeve (A10-0019/2026),

A. ker je lastninska pravica, vključno z intelektualno lastnino, temeljna pravica iz člena 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in je bila jasno opredeljena v sodni praksi; ker je treba spoštovanje te pravice zagotoviti v vseh fazah digitalne preobrazbe in razvoja generativne umetne inteligence;

B. ker EU zaostaja za mednarodnim razvojem na področju umetne inteligence, kar je strateški izziv; ker je Komisija februarja 2025 na akcijskem vrhu o umetni inteligenci v Parizu napovedala akcijski načrt za celino umetne inteligence, da bi Evropa postala vodilna v svetu na področju umetne inteligence; ker je treba zato v EU spodbujati napredek na področju tehnologij in storitev generativne umetne inteligence v javnem interesu, ne pa ga ovirati, da bi zaščitili evropsko tehnološko suverenost, konkurenčnost, večjezično kulturo

---

16 Lucchi, N. (2025), *Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation* (Generativna umetna inteligenca: učenje, ustvarjanje, regulacija, ref. št. PE 774.095, Evropski parlament.

in zmogljivost za inovacije, obenem pa ostali zvesti njenim vrednotam ter zagotovili, da tehnološki razvoj podpira trajnostno gospodarsko rast, konkurenčnost in inovacije, hkrati pa omogočili širok dostop do tehnologij umetne inteligence po vsej EU; ker je za nadaljnjo konkurenčnost v tekmi za izboljšanje generativne umetne inteligence potreben dostop do visokokakovostne vsebine, kar pomeni, da mora biti ustvarjalni sektor, ki je vir visokokakovostnih podatkov za učenje umetne inteligence, tudi pošteno plačan;

C. ker ima ustvarjalni in kulturni sektor pomembno vlogo pri varovanju evropskih vrednot in kulturne raznolikosti ter ustvari približno 4 % dodane vrednosti EU in 6,9 % bruto domačega proizvoda EU; ker je v sektorju zaposlenih približno 8 milijonov ljudi, ki podpirajo kulturno raznolikost, socialno kohezijo, vrednote in demokratični dialog;

D. ker je v deklaraciji o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje določen cilj, da se zagotovi pravično, varno in zanesljivo digitalno okolje, v katerem lahko vsi, tudi mala in srednja podjetja, pošteno konkurirajo in so inovativna; ker to vključuje ukrepe za spodbujanje sledljivosti, varnosti in skladnosti proizvodov in storitev na digitalnem enotnem trgu; ker so se podpisniki zavezali, da bodo spodbujali na človeka osredotočene, zaupanja vredne in etične sisteme umetne inteligence, ki se uporabljajo pregledno in v skladu z vrednotami EU; ker bi morala na podlagi deklaracije digitalna preobrazba prispevati k pravični in vključujoči družbi in gospodarstvu ter spodbujati kulturno in jezikovno raznolikost, odprte tehnologije in standarde, saj bi tako povečali zaupanje v tehnologijo in sposobnost potrošnikov, da sprejemajo avtonomne in informirane odločitve;

E. ker cilji iz digitalnega desetletja EU očitno ne bodo doseženi, če se ne bo povsem spremenilo naložbeno okolje v EU;

F. ker je kompas za konkurenčnost za EU iz namenske strategije EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ki se je začela izvajati 28. maja 2025, namenjen spodbujanju inovacij, zlasti tako, da se v Evropi ustvari okolje, ki bo prijazno mladim podjetjem, da začnejo poslovati in razširijo svoje dejavnosti; ker bi ga morala spremljati pobuda za uporabo umetne inteligence za podjetja vseh velikosti, da bi pospešili vključevanje tehnologij umetne inteligence v strateških sektorjih in povečali tehnološko suverenost EU; ker kulturni in ustvarjalni sektorji ustvarjajo nova in kvalificirana delovna mesta ter prispevajo h gospodarski rasti Evrope, njeni diplomatski moči in pojavu talentov; ker je velika večina podjetij v ustvarjalnem sektorju malih in srednjih podjetij;

G. ker avtorska in sorodne pravice začnejo učinkovati samodejno, ne da bi bila potrebna registracija; ker se obsežne izključne pravice tako podelijo več imetnikom (avtorjem, izvajalcem, producentom, založnikom in radiodifuzijskim hišam), vključno s pravicami do reproduciranja del in drugih predmetov varstva ter do njihovega

prilagajanja, distribucije in posredovanja javnosti;

H. ker so evropski kulturni in ustvarjalni sektorji zelo raznoliki, njihove pogodbene prakse, vrednostne verige in vrste vsebin, ki so zaščitene z avtorsko in sorodnimi pravicami pa se zelo razlikujejo; ker se v nekaterih sektorjih imetniki pravic kolektivno organizirajo, da bi branili svoje interese; ker ti različni akterji ustvarjajo tudi raznolika dela, ki imajo zato lahko različno vrednost;

I. ker morajo avtorske pravice dohajati razvoj novih tehnologij, tako s pravnega kot tehničnega vidika; ker je v digitalnem svetu ključno, da se uskladijo nacionalne ureditve avtorskih pravic;

J. ker je generativna umetna inteligenca vrsta umetna inteligence, ki v nasprotju z drugimi sistemi umetne inteligence, ki zlasti razvrščajo ali predvidevajo vsebino, ustvarja novo vsebino, kot so besedilo, slike, glasba, videoposnetki in kode, pri čemer se opira na vzorce in strukture, ki se jih je naučila iz zelo velikih naborov podatkov; ker rezultati generativne umetne inteligence temeljijo na predvidevanju na podlagi statističnih modelov, običajno posnemajo človeško ustvarjalnost in se opirajo na že obstoječo vsebino, ki lahko vključuje avtorsko zaščiteno gradivo; ker je treba zaradi te digitalne uporabe avtorsko zaščitene vsebine prilagoditi digitalno varstvo avtorske vsebine;

K. ker morajo biti razvoj, uvajanje in uporaba umetne inteligence popolnoma skladni z veljavnim pravnim okvirom; ker je nesprejemljivo, da ta tehnološki razvoj povzroča kršenje že veljavnih pravic; ker so sedanji sistemi za pridržanje pravic (možnost do izvzetja) za avtorsko zaščitene vsebine pogosto nepraktični, ne zajemajo vedno vseh ustreznih dejanj besedilnega in podatkovnega rudarjenja in niso dovolj pregledni za učinkovito izvajanje in izvrševanje; ker se razvoj novih tehnologij, kot je umetna inteligenca, in varovanje veljavnih pravic, tudi tistih iz avtorskega prava, ne bi smela medsebojno izključevati, temveč bi se morala skupaj izboljševati;

L. ker ponudniki storitev generativne umetne inteligence dokazano obsežno kršijo avtorsko pravo, med drugim nepooblaščeno zbirajo dela na internetu, ne spoštujejo imetnikovih pridržanj pravic za besedilno in podatkovno rudarjenje, se poslužujejo piratskih virov, da pridobijo dela, in ne zaprosijo za licence; ker ta vzorec, ki pomeni očitno kršitev temeljnih pravic ustvarjalcev in protipravno prilastitev vrednosti na škodo kulturnega in informacijskega sektorja EU, kaže, da je treba odločno ukrepati, da bo umetnointeligenčni ekosistem v EU pravičen in etičen;

M. ker so glavna pravna vprašanja o medsebojnem vplivu generativne umetne inteligence ter avtorske in sorodnih pravic to, ali je uporaba avtorsko zaščitenih del in drugih predmetov varstva v naborih učnih podatkov zakonita na podlagi prava EU in držav članic, kakšen bi

moral biti pravni status vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco, in kako naj se zagotovijo preglednost, soglasje in pravično plačilo za ustvarjalce in imetnike pravic, če se njihova zaščitena dela in drugi predmeti varstva uporabljajo pri ustvarjanju, širjenju in distribuciji rezultatov umetne inteligence;

N. ker generativna umetna inteligenca neposredno konkurira delu ustvarjalcev, zlasti kulturni in medijski vsebini, saj množično in poceni ustvarja vsebino, ki posnema tisto, ki je plod človeške ustvarjalnosti; ker se lahko zaradi te konkurence zmanjša kakovost spletne vsebine, saj bodo ustvarjalci izgubili zanimanje, s čimer bi se na splošno zmanjšala kulturna in ustvarjalna vsebina, ki jo ustvari človek;

O. ker to tveganje izginjanja človeške razsežnosti pri ustvarjanju v prid vsebini, ustvarjeni z umetno inteligenco, ne ogroža samo ekonomske vzdržnosti ustvarjalnega sektorja, temveč tudi obstoj evropske družbe in demokracije, saj briše meje med resnico in neresnico ter dojemanjem diskurza in njegovimi avtorji, poleg tega pa povzroča motnje v kognitivnih sposobnostih in kritičnem mišljenju; ker akt o umetni inteligenci sicer upošteva ta tveganja, vendar ne bo popoln, dokler ne bo zajemal zanesljivega varstva avtorske in sorodnih pravic;

P. ker se morajo pravila EU in držav članic o avtorski in sorodnih pravicah enako uporabljati za vse ponudnike storitev umetne inteligence, ki uvajajo proizvode ali ponujajo storitve v EU, ne glede na to, kje imajo sedež, v kateri jurisdikciji potekajo dejanja, ki so pomembna za avtorske pravice in na katerih temelji učenje teh modelov umetne inteligence, in kje v EU se uporabi rezultat sistema umetne inteligence, če naj se zagotovijo ustrezno izvrševanje prava in enaki konkurenčni pogoji po vsej EU in za vse ponudnike storitev umetne inteligence; ker bi se morala enaka zahteva smiselno uporabljati za vsako nadaljnjo uporabo vsebin za sklepanje, s poizvedovanjem obogateno generiranje ali izpopolnjevanje, in sicer ne le za ponudnike modelov umetne inteligence, kot je določeno v členu 53 akta o umetni inteligenci, ampak tudi za ponudnike ali uvajalce sistemov umetne inteligence; ker ne bi smeli napačno razumeti, da se bo s sklepanjem novih licenčnih pogodb povrnila škoda za nepooblaščeno uporabo avtorsko zaščitene vsebine v preteklosti;

Q. ker mora vsak ponudnik storitev umetne inteligence, ki daje model umetne inteligence za splošne namene na trg EU, ostati odgovoren za preverjanje, ali so ukrepi iz njegove politike avtorskih pravic, kot je opisano v kodeksu ravnanja za umetno inteligenco za splošne namene, skladni s tem, kako države članice izvajajo zakonodajo EU o avtorski in sorodnih pravicah, preden na ozemlju zadevnih držav članic izvedejo kakršno koli dejanje, pomembno za avtorske pravice, saj lahko v nasprotnem primeru nastane odgovornost na podlagi zakonodaje EU o avtorski in sorodnih pravicah;

R. ker je upoštevanje kodeksa ravnanja zgolj prostovoljno in ga niso podpisali vsi ponudniki storitev umetne inteligence, zlasti poglavja o avtorskih pravicah;

S. ker po eni strani splošna narava in eksponentnost učenja, uvajanja in ponudbe na področju umetne inteligence, po drugi pa ozemeljska uporaba pravil o avtorski in sorodnih pravicah podobno kot v digitalnem obdobju pred umetno inteligenco, a zdaj še bolj, ovirajo pridobitev licence za zadevne pravice ter skladnost izdelkov in storitev umetne inteligence, ki so na voljo na trgu EU, s temi pravili in pravicami;

T. ker je sodna praksa o temi kršitve avtorskih pravic zaradi uporabe avtorsko zaščitenih vsebin za učenje modelov umetne inteligence še vedno skopa, vendar je kmalu pričakovati več sodnih postopkov, saj je več imetnikov pravic v EU in drugod po svetu vložilo tožbe proti določenim ponudnikom storitev umetne inteligence;

U. ker je treba pojasniti pravne pogoje, pod katerimi se lahko izvaja učenje umetne inteligence, ki je posebna oblika uporabe vsebin;

V. ker so za raziskave, za učinkovit komercialni razvoj sistemov generativne umetne inteligence ter za visokokakovostne in zaupanja vredne rezultate teh sistemov nujni visokokakovostni in obsežni (nesintetični) nabori učnih podatkov, ki jih ustvari človek; ker je torej nujno, da se v EU omogočita zakonito ustvarjanje in uporaba teh naborov podatkov, kar izključuje piratsko, nedovoljeno ali drugo gradivo, ki je predmet kršitve, da bi spodbujali inovacije, zagotovili tehnološko in kulturno suverenost, ohranili konkurenčnost EU v globalnem okolju umetne inteligence, ki se hitro razvija, in zaščitili evropske kulturne in ustvarjalne sektorje;

W. ker je začetek delovanja središča strokovnega znanja o avtorskih pravicah pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino pravočasna in hvalevredna pobuda, saj bo zagotavljalo uporabne in zanesljive informacije o avtorskih pravicah ter poglobilo povezave med lastniki avtorske in sorodnih pravic, zastopniki in deležniki na področju nastajajočih tehnologij, zlasti generativne umetne inteligence;

X. ker bi morali imetnikom pravic omogočiti uporabo orodij, s katerimi bi lahko svoja dela učinkovito izključili iz umetnointeligenčnega učenja v le nekaj standardiziranih strojno berljivih formatih, ki bi jih lahko upravljal Urad Evropske unije za intelektualno lastnino in vodil njihov seznam, s čimer bi omogočili, da se registrirana dela dejansko izključijo iz avtomatiziranega podatkovnega iskanja po vsebini, imetnikom pravic in ponudnikom storitev umetne inteligence pa zagotovili pravno varnost;

Y. ker bi moral vsak ponudnik ali uvajalec modelov in sistemov generativne umetne inteligence poskrbeti za preglednost v zvezi z vso avtorsko zaščiteno vsebino, ki se uporablja za učenje teh modelov

in sistemov, ne glede na jurisdikcijo, v kateri se zgodijo dejanja, ki so pomembna za avtorske pravice in na katerih temelji učenje njegovih modelov generativne umetne inteligence; ker je treba to preglednost zagotoviti z vodenjem seznama vse avtorsko zaščitene vsebine, ki se je uporabila za učenje; ker bi se morala enaka zahteva smiselno uporabljati za vsako nadaljnjo uporabo te vsebine za druge namene, vključno s sklepanjem, s poizvedovanjem obogatenim generiranjem ali izpopolnjevanjem, ne le za ponudnike modelov umetne inteligence, kot je določeno v členu 53 akta o umetni inteligenci, ampak tudi za ponudnike ali uvajalce sistemov umetne inteligence; ker se vsebine za te namene, kot sta sklepanje in s poizvedovanjem obogateno generiranje, dejansko uporabljajo neprekinjeno in v realnem času; ker bi bilo treba preglednost v teh primerih zagotoviti tudi za dejanje samega iskanja po vsebini, pri čemer bi se morali po eni strani spletni pajki identificirati pri spletnih ponudnikih, po drugi pa bi morali ponudniki storitev ali uvajalci umetne inteligence voditi podrobno evidenco njihovih dejavnosti iskanja po vsebini; ker bi se morala za primere, v katerih sistemi umetne inteligence obdelujejo poizvedbe uporabnikov, uporabljati domneva, da je potekalo iskanje po vsebini, med drugim za sklepanje in s poizvedovanjem obogateno generiranje; ker zgolj informacije o vsebini tretjih oseb, ki jo uporabljajo ponudniki storitev in uvajalci umetne inteligence in generativne umetne inteligence, niso poslovne skrivnosti na podlagi prava EU;

Z. ker bi lahko to preglednost omogočili z zaupanja vrednim posrednikom, kot je Urad Evropske unije za intelektualno lastnino, ki bi bil odgovoren za obveščanje imetnikov pravic o uporabi njihovih vsebin, da bi lahko uveljavljali zahteve v zvezi z njihovo uporabo za učenje; ker bi moral imeti ta posrednik potrebna pooblastila in vire, da bi ocenil, ali ponudniki in uvajalci v celoti izpolnjujejo svoje obveznosti glede preglednosti;

AA. ker bi za preglednost lahko poskrbeli tudi tako, da bi imetnikom pravic omogočili, da svoja dela in druge predmete varstva označijo z vodnim žigom, od ponudnikov storitev umetne inteligence pa zahtevali, da tega vodnega žiga ne spremenijo in dajo na voljo iskalna orodja, ki omogočajo zaznavanje teh vodnih žigov v gradivu, ki se uporablja za učenje umetne inteligence;

AB. ker je treba poleg obveznosti glede preglednosti v zvezi z avtorsko zaščitenimi deli in drugimi predmeti varstva vzpostaviti mehanizem, pri katerem bi pod nekaterimi pogoji, kadar ponudniki storitev in uvajalci modelov in sistemov umetne inteligence ne bi zagotovili popolne preglednosti, nastala izpodbojna domneva, da se je vsako zadevno avtorsko zaščiteno delo ali drug predmet varstva uporabljal za namene učenja, sklepanja ali s poizvedovanjem obogatenega generiranja, kar bi sprožilo vse pravne učinke, ki se na podlagi prava EU in držav članic uporabljajo za kršitev avtorske ali sorodnih pravic; ker bi moral v primeru, da sodišče na podlagi te domneve ali predloženih dokazov razsodi v korist imetnika pravic ali organizacije,

ki ga zastopa, vse razumne in sorazmerne pravne in druge stroške nositi ponudnik storitev umetne inteligence;

AC. ker ima medijski sektor zelo pomembno vlogo pri varovanju demokracije in demokratičnih struktur v EU; ker je treba poskrbeti, da modeli in sistemi generativne umetne inteligence ne bodo izvajali selektivne obdelave, pri kateri bi dajali prednost nekaterim publikacijam, če želimo ohraniti pluralnost in nepristranskost informacij; ker morajo biti modeli in sistemi generativne umetne inteligence zasnovani tako, da bodo vključevali in upoštevali celotni spekter medijskih publikacij, da se bosta podpirali temeljni demokratični vrednoti raznolikosti in pravičnosti v javni razpravi; ker je treba za modele in sisteme generativne umetne inteligence določiti jasne standarde kakovosti;

AD. ker je nujno treba poskrbeti za preglednost v zvezi z rezultati, ki jih ustvarijo sistemi umetne inteligence, da bi se vsebina lahko ustrezno razvrstila kot „vsebina, ustvarjena z umetno inteligenco ali „vsebina, ki jo je ustvaril človek“, odvisno od tega, ali rezultat umetne inteligence izpolnjuje uveljavljena merila za zaščito avtorskih pravic; ker ima tako razvrščanje resne pravne učinke, tudi za uporabnost varstva avtorskih pravic ter določanje pravic in obveznosti; ker zaupanje državljanov v umetno inteligenco lahko temelji le na regulativnem okviru, ki zagotavlja, da vsak sistem umetne inteligence, ki začne delovati, v celoti spoštuje Pogodbi, Listino Evropske unije o temeljnih pravicah ter sekundarno pravo EU in je skladen z njimi;

AE. ker avtorsko pravo EU, kar zadeva pravno obravnavo rezultatov generativne umetne inteligence, še vedno temelji na načelih človeškega avtorstva; ker v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije koncept „dela“ zajema dva kumulativna pogoja: biti mora izvirni predmet varstva, ki odraža avtorjevo lastno intelektualno stvaritev, in ta stvaritev mora biti izražena tako, da jo je mogoče dovolj natančno in objektivno prepoznati;

AF. ker je generativna umetna inteligenca vse pogosteje uporabljeno orodje za pomoč pri uveljavljanju avtorskih in sorodnih pravic; ker bi morala Komisija zagotoviti, da se generativna umetna inteligenca za uveljavljanje avtorskih pravic ne bo uporabljala brez učinkovitih zaščitnih ukrepov, vključno z zaščitnimi ukrepi proti zlorabi, ki zagotavljajo popolno spoštovanje temeljnih pravic, zlasti svobode izražanja in svobode tiska;

AG. ker nedosledna mednarodna pravila o upravičenosti vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco, do varstva avtorskih pravic ogrožajo svetovno skladnost prava intelektualne lastnine in lahko povzročijo regulativno arbitražo ali ogrozijo konkurenčnost ustvarjalnega in umetnointeligenčnega sektorja EU; ker bi bili mednarodna konvergenca in vzpostavitev globalnega regulativnega okvira učinkovitejša in jasnejša alternativa sedanjim razdrobljenim pravnim

pristopom; ker zunanji politični pritisk ne bi smel vplivati na predpise EU o umetni inteligenci in avtorskih pravicah; ker se mora EU v zvezi s tem odločno in enotno odzvati, da bi zavarovala delovanje svojega notranjega trga, zaščitila svojo delovno silo in konkurenčnost, povečala svojo tehnološko avtonomijo in določila svetovne standarde na področju intelektualne lastnine;

AH. ker je nadvse pomembno, da se pravila za varstvo in uveljavljanje pravic avtorjev na ravni EU in nacionalni ravni učinkovito uporabljajo za vse storitve na trgu EU, da bi se zagotovilo pravilno izvajanje prava EU za vse storitve generativne umetne inteligence in preprečilo, da bi ponudniki s sedežem zunaj EU zaradi neizpolnjevanja teh pravil pridobili nepošteno konkurenčno prednost; ker vse večja koncentracija moči v rokah le nekaj velikih neevropskih podjetij povečuje strateško odvisnost EU ter slabi zmožnost evropskih ustvarjalcev in evropskega tiska, da uživajo in uveljavljajo svoje pravice; ker je treba v obsegu, ki ga dopuščata pravo EU in mednarodno pravo, načelo teritorialnosti varstva avtorskih pravic prilagoditi učenju sistemov generativne umetne inteligence, tako da bo za uporabo evropskih vsebin veljalo pravo EU, tudi če to učenje poteka zunaj EU, kar je bistveno za zagotavljanje pravičnega plačila evropskim ustvarjalcem in imetnikom pravic ter za zaščito kulturne in ustvarjalne vitalnosti EU, pa tudi za lojalno konkurenco med evropskimi in neevropskimi ponudniki sistemov generativne umetne inteligence; ker bi bilo treba delovanje sistemov generativne umetne inteligence, ki ne izpolnjujejo teh zahtev, v EU prepovedati, ta načela pa bi bilo treba odločno izvrševati;

AI. ker so se zaradi hitrega napredka generativne umetne inteligence precej povečale možnosti za ustvarjanje in razširjanje realističnih manipuliranih digitalnih slikovnih ali zvočnih vsebin ali videovsebin, vključno z deli in nastopi umetnikov, ki so podobni resničnim ljudem ali jih posnemajo, znanih kot „globoki ponaredki“, ki so zmotno videti pristni ali resnični; ker zloraba teh vsebin pomeni tveganje za identiteto teh ljudi in njihovo osebnost, vključno z njihovim telesom, obraznimi značilnostmi in glasom;

1. je seznanjen, da uporaba direktive o avtorskih pravicah za učenje generativne umetne inteligence zaenkrat ni jasna, in priporoča, naj se hitro pojasni, kako jo uporabljati in izvajati;

2. meni, da veljavno avtorsko pravo izziva licenciranja avtorsko zaščitenega gradiva za generativno umetno inteligenco ne obravnava v zadostni meri; poziva, naj se oblikuje dodaten pravni okvir, s katerim se bodo pojasnila pravila licenciranja za generativno umetno inteligenco in obravnavale morebitne kršitve veljavnega avtorskega prava; meni, da bi moral tak okvir vključevati določbe, ki bi zagotavljale učinkovito sodelovanje ponudnikov storitev generativne umetne inteligence z ustvarjalci in drugimi imetniki pravic, vključno z delujočim trgom licenciranja, s čimer bi imetnikom pravic vrnili pogajalsko moč in zagotovili izvedljive rešitve za zaščito;

3. opozarja, da morajo biti vse izjeme od obstoječih pravic na podlagi pravnega reda o avtorskih pravicah, vključno z umetno inteligenco, v skladu s preizkusom v treh korakih iz člena 5(5) direktive Infosoc in iz Bernske konvencije; dodaja, da pojem „zakoniti dostop“ izključuje piratske in nedovoljene kopije del;

4. poziva Komisijo, naj poskrbi, da se v skladu s členom 13 Listine dejavnosti v znanstvenoraziskovalne ali izobraževalne namene, zlasti tiste, ki jih izvajajo raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine, ali v okviru nekomercialnih inovacij, ne bodo omejevale; jo poziva tudi, naj zagotovi, da se komercialno izkoriščanje izsledkov raziskav, ki izhajajo iz teh dejavnosti, ne bo omejevalo, če so bila pridobljena ustrezna dovoljenja od imetnikov pravic;

5. ponovno poudarja, da morajo imeti imetniki pravic, zlasti iz sektorja tiskanih in novičarskih medijev, in sicer medijske hiše, novinarji in uredniki novic, popoln nadzor nad digitalno uporabo svojih vsebin za učenje sistemov in modelov umetne inteligence; poudarja, da bi moral ta nadzor temeljiti na zanesljivi in delujoči možnosti, da se uporaba teh vsebin v sistemih in modelih umetne inteligence izključi, kar bi moralo biti podprto s popolno preglednostjo in dokumentacijo virov pri uporabi vsebin tretjih oseb;

6. prav tako meni, da morajo imeti ti imetniki pravic popoln nadzor nad uporabo svojih vsebin za namene, ki presegajo učenje umetne inteligence, kot sta sklepanje in s poizvedovanjem obogateno generiranje v sistemih, kot so aplikacije, ali uporaba za namene, ki omogočajo ustvarjanje konkurenčnih ponudb, generiranih z umetno inteligenco, na primarnih trgih imetnikov pravic; meni, da se lahko zaščitena vsebina za te namene, ki presegajo učenje, uporablja le z izrecnim soglasjem imetnikov pravic; predlaga, naj Komisija preuči, kako bi se lahko pomožne pravice za medijske hiše, novinarje in urednike novic ter druge sorodne pravice, tudi za producente novičarskih medijev in izdajatelje novic, razširile na te namene; meni, da se lahko tudi te pravice do plačila upravljajo v okviru sistema prostovoljnega kolektivnega licenciranja, pri čemer bi se lahko predvidela domneva o kolektivnem upravljanju pravic v imenu imetnikov pravic pri umetnointeligenčni uporabi njihovih vsebin, brez poseganja v pravico imetnikov pravic, da se odločijo za individualno licenciranje;

7. poziva Komisijo, naj preuči možnost za zaščito sektorja tiskanih in novičarskih medijev, katerih storitve sistemi umetne inteligence nenehno na polno izkoriščajo, ter naj oceni in po potrebi predlaga mehanizme, s katerimi bi zagotovili, da bi ponudniki modelov ali sistemov generativne umetne inteligence, ki dokazano preusmerjajo promet in prihodke od tiskanih in novičarskih medijev, tem medijem pravično, sorazmerno in nediskriminatorno plačali, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti lokalnim in regionalnim medijem, da bi ohranili pluralnost in raznolikost medijev ter demokratični

diskurz v EU in državah članicah;

8. se zaveda, da se generativna umetna inteligenca vse bolj uporablja za združevanje ali prikaz novic in da ima to daljnosežne učinke na dostop do informacij in njihovo raznolikost; poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo za polno izvrševanje prava EU za obravnavanje tega pojava; poudarja, da bi morali ti sistemi upoštevati načela, na katerih temelji evropski akt o svobodi medijev[17], zlasti pluralnost medijev in raznolikost informacij, ter prispevati k njim; poudarja, da je treba ustrezno izvrševati člen 34 akta o digitalnih storitvah, kadar so ti ponudniki zelo velike spletne platforme ali iskalniki, da se ustrezno naslovijo sistemska tveganja za svobodo in pluralnost medijev; poleg tega poziva Komisijo, naj hitro obravnava vse kršitve akta o digitalnih trgih zaradi morebitnih praks vratarjev, pri katerih dajejo prednost lastnim storitvam umetne inteligence in škodujejo lojalni konkurenci s poslovnimi uporabniki;

9. poziva Komisijo, naj v posvetovanju z družbami za kolektivno upravljanje po potrebi olajša sklenitev prostovoljnih kolektivnih licenčnih pogodb po sektorjih, da bi hitro vzpostavili delujoč trg licenciranja, ki bo zagotavljal uravnotežen in učinkovit okvir, da bodo imetniki pravic deležni pravičnega plačila, ponudniki storitev umetne inteligence pa bodo lahko dostopali do visokokakovostnih učnih podatkov; poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo te kolektivne licenčne pogodbe dostopne vsem deležnikom, tudi posameznim ustvarjalcem ter malim in srednjim podjetjem, kar bo spodbudilo pogajanja v dobri veri in preglednost; opozarja, da je treba spoštovati pravico imetnikov pravic, da ne dovolijo, da se njihova vsebina uporabi za učenje;

10. poziva Komisijo, naj zagotovi pravno varnost za imetnike pravic in ponudnike storitev umetne inteligence ter oceni nujnost in izvedljivost orodij, s katerimi bi lahko imetniki pravic svoja dela učinkovito izključili iz umetnointeligenčnega učenja v le nekaj standardiziranih strojno berljivih formatih, kar bi upravljal zaupanja vreden posrednik; predlaga, naj Urad EU za intelektualno lastnino postane zaupanja vreden posrednik, ki bo upravljal izključena dela in vodil njihov seznam ter imel vpogled v druge že obstoječe kataloge izključenih del; poudarja, da bi moralo biti sodelovanje v morebitnem novem mehanizmu preprosto in stroškovno učinkovito ter ne bi smelo razveljaviti ali izničiti predhodno izraženih zavrnitev, hkrati pa bi moralo ponudnikom storitev umetne inteligence zagotoviti celovito orodje za zagotavljanje skladnosti z avtorskimi pravicami; meni, da bi bilo treba take mehanizme zasnovati in oceniti v posvetovanju z zadevnimi deležniki, zlasti imetniki pravic, ponudniki storitev umetne

---

17 Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

inteligence in njihovimi predstavniškimi organizacijami;

11. priporoča, naj Komisija Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino dodeli tudi nalogo, da nudi podporo v postopku sektorskega prostovoljnega licenciranja, da bi izboljšali odnose med ponudniki storitev generativne umetne inteligence in imetniki pravic ter vzpostavili delujoč, inovacijam prijazen okvir v podporo konkurenčnosti EU, ki ne bo po nepotrebnem oviral razvoja tehnologij umetne inteligence, povzročal nesorazmernih upravnih bremen ali ogrožal izvršljivosti izključnih pravic;

12. poziva Komisijo, naj ponudnikom in uvajalcem modelov in sistemov umetne inteligence za splošne namene, danih na trg v EU, da predloge o preglednosti in dokumentaciji virov pri uporabi avtorsko zaščitenega dela ali drugega predmeta varstva, tudi v primeru, ko skladnost z izvzetjem preverja zaupanja vreden posrednik, kot je Urad Evropske unije za intelektualno lastnino; priporoča Komisiji, naj še naprej sodeluje s ponudniki storitev umetne inteligence in ustreznimi deležniki, da bi izboljšala predlogo za učne podatke; meni, da bi bilo treba za namene, kot sta sklepanje in s poizvedovanjem obogateno generiranje, za katera je potrebno nenehno iskanje po vsebini v realnem času, preglednost dopolniti z obveznostjo, da so spletni pajki prepoznavni za spletnega operaterja in da podjetja umetne inteligence vodijo podrobne evidence o vseh izvedenih dejavnostih iskanja po vsebini, pri čemer je treba ustrezno upoštevati potrebo po varstvu poslovnih skrivnosti in zaupnih poslovnih informacij ter zagotoviti ustrezno ravnovesje med tem varstvom in učinkovitim izvajanjem obveznosti glede preglednosti; poudarja, da je digitalni vodni žig, ki pomeni diskretno vstavljanje podpisa, kode ali posebnih informacij neposredno v zaščiteno vsebino – besedilo, sliko, videoposnetek ali zvočni posnetek – inovativno in zanesljivo orodje za varstvo avtorskih in sorodnih pravic; poudarja, da mora Komisija spodbujati tudi raziskave in razvoj standardov za inovativne tehnološke rešitve, ki povečujejo zmožnost preverjanja informacij iz nabora podatkov, vključno s kriptografskimi vodnimi žigi; meni, da morebitni novi mehanizem izvzetja ne bi smel razveljaviti predhodno izraženih zahtev za izvzetje;

13. meni, da pravnega okvira, ki bi urejal učenje generativne umetne inteligence na delih in drugih predmetih, zaščitenih z avtorskimi in sorodnimi pravicami, ne bi smeli uvesti, ne da bi poskrbeli za popolno preglednost, kar zadeva uporabo teh podatkov ter učinkovito varstvo in uveljavljanje pravic ustvarjalcev, s čimer bi ustvarjalcem povrnili absolutno pravico in jim zagotovili polno pogajalsko moč, da bodo deležni ustreznega in sorazmernega plačila;

14. poudarja, da bi bilo treba kodeks ravnanja, smernice in predloge za umetno inteligenco za splošne namene revidirati in obravnavati kot dokumente v razvoju, ki jih je treba redno posodabljati, da bodo upoštevali nove izzive na področju varstva avtorskih pravic in razvoja umetne inteligence; ugotavlja, da je ta kodeks ravnanja začasno

orodje za dokazovanje skladnosti z aktom o umetni inteligenci, dokler se ne razvijejo harmonizirani standardi, kot je poudarjeno v smernicah, ki jih je 18. julija 2025 objavil Evropski urad za umetno inteligenco; pozdravlja pristop iz poglavja o avtorskih pravicah v kodeksu ravnanja za umetno inteligenco za splošne namene, vključno z zavezami glede dokumentacije o naboru podatkov, izvzetij in obravnavanja pritožb, hkrati pa ugotavlja, da še vedno obstajajo pomanjkljivosti; poziva Evropski urad za umetno inteligenco, naj dosledno izvršuje te določbe in pomaga v prizadevanjih za doseganje najvišjih standardov EU za učinkovito izpolnjevanje zadevnih zahtev, podpisnike pa poziva, naj sprejmejo javno politiko avtorskih pravic in izvajajo dostopen, časovno omejen pritožbeni mehanizem, ki bo imetnikom pravic zagotavljal učinkovita pravna sredstva;

15. priporoča Komisiji, naj neodvisno od načrtovanega pregleda okvira avtorskih pravic in direktive o avtorskih pravicah pred njegovim začetkom in ne glede na to, ali je potrebna revizija zakonodaje, nujno temeljito oceni, ali se pri izvajanju veljavnega pravnega reda EU o avtorskih pravicah ustrezno obravnavajo pravna negotovost in konkurenčni učinki zaradi uporabe zaščitenih del in drugih predmetov varstva za učenje sistemov generativne umetne inteligence, posledice teritorialnosti, vzdržnost drugih javno razpoložljivih virov, kot so spletne enciklopedije, knjižnice in arhivi, ter razširjanje vsebin, ustvarjenih z umetno inteligenco, ki bi lahko nadomestile človeško izražanje, da se hitro poiščejo rešitve; poudarja, da bi se morala te ocene lotiti celostno in upoštevati potrebe vseh deležnikov, tudi raziskovalcev, univerz, knjižnic, kulturnih organizacij, evropskih razvijalcev umetne inteligence, vključno z zagonskimi podjetji, medijskih hiš in ustvarjalnega sektorja, kar zadeva uporabo in razvoj umetne inteligence;

16. potrjuje, da bi bilo treba v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, pa tudi da bi se zagotovili enaki konkurenčni pogoji za storitve generativne umetne inteligence s sedežem v EU in zunaj nje, ustrezno varstvo in pravično plačilo za ustvarjalce za uporabo njihovih del, izboljšalo licenciranje teh del in nenazadnje spodbudila kulturna vitalnost EU, načelo teritorialnosti razlagati tako, da se pri dajanju modelov in sistemov generativne umetne inteligence na trg EU ali omogočanju njihove dostopnosti na njem avtorsko pravo EU, kot je navedeno v uvodni izjavi 106 akta o umetni inteligenci, uporablja ne glede na jurisdikcijo, v kateri se zgodijo dejanja, ki so relevantna za avtorske pravice in so osnova za učenje teh modelov in sistemov generativne umetne inteligence, kar bi pomenilo, da se v primeru nespoštovanja avtorskih pravic ti modeli in sistemi ne smejo dati na trg EU oziroma se ne sme omogočati njihova dostopnost na njem;

17. poleg tega priporoča, naj bo ta ocena namenjena ohranjanju okvira, v katerem se zagotavlja preglednost, kar zadeva uporabo avtorsko zaščitenega dela ali drugih predmetov varstva, in v katerem pravični in sorazmerni mehanizmi plačil za njihovo uporabo omogočajo

ustvarjanje virov, potrebnih za cvetočo evropsko umetniško in ustvarjalno produkcijo v okviru globalne preobrazbe zaradi umetne inteligence in za trajnostnost ekosistema javnih informacij; poudarja, da je treba te pogoje zagotoviti čim prej, da bi preprečili vse večje tveganje, da bi človeška ustvarjalnost postopoma izginila v korist vsebin, ki jih ustvarjajo sistemi umetne inteligence;

18. opozarja, da se uporabljajo sistemi generativne umetne inteligence, ki v veliki meri uporabljajo zaščitene vsebine in jih reproducirajo, ne da bi imetniki pravic to uporabo dovolili ali zanjo prejeli plačilo, zlasti kadar so ti sistemi vgrajeni v iskalnike ali druge digitalne storitve, ki pogosto v realnem času in z zelo nizkimi stroški omogočajo ustvarjanje vsebin, ki posnemajo izvirna dela in druge predmete varstva, na katerih so se modeli učili ali iz njih strgali vsebino oziroma to počnejo v realnem času; se boji, da lahko te prakse privedejo do ponudbe proizvodov in storitev, ki bodo neposredno in nepošteno konkurirali proizvodom in storitvam imetnikov pravic, tudi ker vratarji dajejo prednost lastnim izdelkom in storitvam;

19. želi spomniti, da prostovoljno licenciranje, bodisi individualno bodisi kolektivno, podpira uspeh ustvarjalnih sektorjev, saj zagotavlja prožnost pri izbiri najprimernejšega modela za posamezno uporabo, hkrati pa poudarja, da morajo imeti imetniki pravic še naprej možnost, da sami odločajo, ali bodo svoja dela licencirali za sisteme generativne umetne inteligence, in da določijo ustrezno plačilo, da se bo ohranila raznolikost v sektorju in preprečilo izkrivljanje trga, ki lahko ogrozi sposobnost preživetja ustvarjalnega sektorja in evropskega tiska;

20. poziva, naj se vzpostavi jasen in delujoč okvir za licenciranje v zvezi z uporabo vsebin, zaščitenih z avtorskimi ali sorodnimi pravicami, da bodo lahko ustvarjalci prejeli pravično plačilo za izkoriščanje njihovih avtorsko zaščitenih vsebin z modeli generativne umetne inteligence; spodbuja ponudnike modelov umetne inteligence, naj imetnike pravic zaprosijo za licence, in poudarja, da je učinkovita in celovita preglednost v zvezi z avtorsko zaščitenimi deli in vsebinami, ki se uporabljajo za učenje modelov umetne inteligence, bistven pogoj za razvoj tega trga; v zvezi s tem priporoča, naj se poostrijo obveznosti glede izvrševanja in preglednosti za razvijalce umetne inteligence, ki uporabljajo take vsebine;

21. poziva Komisijo, naj preuči, ali obstaja možna rešitev, da bi ponudniki modelov in sistemov umetne inteligence za splošne namene čimprej, pravično in sorazmerno plačali za uporabo vsebin, zaščitenih z avtorskimi ali sorodnimi pravicami, ko trga licenciranja še ni bilo mogoče vzpostaviti, pri čemer bi taka obveznost veljala, dokler reforme, predvidene v tem poročilu ne bodo izvedene; pri tem nasprotuje vsakemu predlogu o okviru, ki bi temeljil na tem, da ponudniki storitev umetne inteligence pridobijo globalno licenco za učenje svojih modelov generativne umetne inteligence v zameno za pavšalno plačilo; meni, da mora biti vrednost vsebin, zaščitenih z

avtorskimi ali sorodnimi pravicami, sorazmerna in določena na podlagi relevantnih dejavnikov, in sicer s pogajanji v dobri veri med imetniki pravic ali njihovimi zastopniki in ponudniki storitev umetne inteligence;

22. spodbuja Komisijo in Urad Evropske unije za intelektualno lastnino, naj usklajujeta prizadevanja za ozaveščanje razvijalcev in ponudnikov storitev umetne inteligence o avtorskih pravicah, kar lahko vključuje kontrolne sezname za skladnost, zbirke pravnih in tehnoloških orodij ter tehnična navodila, pa tudi za ozaveščanje imetnikov avtorskih pravic s koristnimi in zanesljivimi informacijami o avtorskih pravicah;

23. pozdravlja, da je Urad Evropske unije za intelektualno lastnino ustanovil središče strokovnega znanja o avtorskih pravicah, ki bo imel nadvse pomembno vlogo pri usmerjanju uporabe avtorskih pravic v dobi generativne umetne inteligence, saj bo ozaveščal, povečeval pravno jasnost in spodbujal uravnotežen okvir v podporo ustvarjalnosti, inovacijam, ohranjanju kulture in evropski konkurenčnosti;

24. poziva Komisijo, naj predlaga uvedbo izpodbojne domneve, da so bila pri modelu ali sistemu generativne umetne inteligence, danem na trg EU, za učenje, sklepanje ali s poizvedovanjem obogateno generiranje uporabljena dela in drugi predmeti varstva, zaščiteni z avtorsko ali sorodnimi pravicami, če obveznosti glede preglednosti iz te resolucije niso v celoti izpolnjene; priporoča še, da v primeru, da je imetnik pravic ali organizacija, ki ga zastopa, v sodnem postopku uspešen na podlagi te domneve ali predloženih dokazov, vse razumne in sorazmerne sodne in druge stroške, ki so nastali pri uveljavljanju teh pravic, nosi ponudnik modela oziroma sistema umetne inteligence;

25. vztraja, da vsebine, ki jih v celoti ustvari umetna inteligenca in ne izpolnjujejo uveljavljenih meril za avtorsko zaščito, ne bi smele biti upravičene do avtorske zaščite in da bi bilo treba jasno določiti status javne domene teh rezultatov;

26. poziva Komisijo, naj preuči ukrepe proti kršitvam pravic do reproduciranja, dajanja na voljo javnosti in priobčitev javnosti z ustvarjanjem rezultatov generativne umetne inteligence, če ti ukrepi ne preprečujejo, da generativna umetna inteligenca ustvari rezultate, ki vključujejo dela ali druge predmete varstva in niso v nasprotju z avtorskimi in sorodnimi pravicami, tudi za zasebno uporabo, citiranje, kritiko, oceno, karikaturo, parodijo in pastiš ter naključno vključevanje;

27. poziva Komisijo, naj preuči ukrepe za zaščito posameznikov pred razširjanjem manipuliranih in z umetno inteligenco ustvarjenih digitalnih slikovnih ali zvočnih vsebin ali videovsebin, vključno z deli in nastopi umetnikov, pri katerih se brez privolitve posnemajo njihove osebne značilnosti (globoki ponaredki); poudarja, da morajo

imeti ponudniki digitalnih storitev jasno obveznost, da ukrepajo proti tej nezakoniti uporabi posameznikove pravice do lastnega telesa, obraznih značilnosti in glasu ter pravic intelektualne lastnine;

28. poudarja, da bi morale biti vsebine, ustvarjene izključno z umetno inteligenco, jasno označene, da bi bilo mogoče spremljati, kako platforme, ki ponujajo ustvarjalne vsebine, izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti, da bi lahko odkrili vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco, in uporabnike opozorili nanje; poziva Komisijo, naj čim prej izda kodeks ravnanja EU o označevanju vsebin;

29. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.